

PROSVETNI DELAVEC

GLASILO ZDRUŽENJ PROSVETNIH DELAVCEV SLOVENIJE

Štev. 8

Ljubljana, 20. aprila 1953.

Leto IV.

**TOVARIŠI,
TAKO SE SLUŽI LJUDSTVU!**

In vendar je res, da partizana Petra Kalana — tovariša Borisa Kidriča — ni več med živimi. Ostaja le še gluha bolečina in spomin na njegovo delo, spomin na njegovo — danes že legendarno — delavnost, saj je bil širok Jugoslavije in preko njenih meja znan kot človek, ki najmanj spi in največ dela.

Skoro ne najdemo področja, kamor ne bi segel njegov pronikliivi, večno nemirni, revolucionarni duh. Ustvarjalna fantazija misleca, združena z genialno sposobnostjo analize v najbolj zamotanih problemih družbenega in ekonomskega dogajanja današnje stvarnosti, je dajala njegovim besedam, člankom in razpravam tako revolucionarno udarnost in znanstveno dognanost, da je šele danes, ko je narodnoosvobodilni boj že za nami, ko je kominfomska politika agresije doživela popoln krah, mogoče razumeti del tistega velikega ustvarjalnega bogastva, ki ga je izražal pokojni Boris Kidrič v vsem svojem življenju. Brez dvoma je bil on eden tistih redkih ljudi socialistične epohe, ki je ves do poslednjega diha pripadal delovnim množicam. Kljub temu, da so njegove razprave vsakemu borcu za napredek predstavljale resen miselni napor, je bil vendarle vedno med tistimi, ki so najgloblje pronicili v mišljenje in čustvovanje delavskega razreda. Ta lastnost resničnega revolucionarja in pa temeljito poznavanje teorije znanstvenega socializma ga je usposabljal za reševanje najtežjih problemov, pred katerimi so se znašli delovni ljudje naše dežele v času pred kapitulacijo stare Jugoslavije, v času NOB in ob zahrbtnem napadu voditeljev SZ na našo socialistično domovino. Njegovi argumenti so razorožili in dobesedno razbijali reakcijo vseh odtokov ter istočasno na najširši fronti oboroževali borca za napredek, jim dajali poguma, vztrajnosti in vere v zmago tudi takrat, ko se je zdelo, da je vse izgubljeno. To je lastnost, ki je dana le redkim osebnostim in taka osebnost je bil pokojni tovariš Boris Kidrič.

Vsa njegova dejavnost je izražena v nenehnem boju za boljše življenje delovnih ljudi. Z isto odločnostjo, kot nas je učil ljubiti SZ, nas je učil sovražiti stalinsko tiranijo, odkrivajoč globlje družbeno-ekonomske vzroke propada rezultatov oktobrské revolucije za narode Sovjetske zveze. Istočasno, ko se je najdosledneje boril proti birokratizaciji revolucionarnih pridobitev naše ljudske revolucije, je učil delavski razred ceniti resno delo inteligence ter države in ostale administracije. Znane so njegove besede, da red in zakonitost v administraciji še ni birokracija, da pa je birokracija povsod tam, kjer je zatrtá ustvarjalna iniativa delovnih ljudi. Prav njegova vera v ustvarjalnost delovnih ljudi skozi vsa obdobja naše ljudske revolucije, vse do delavskih svetov, je bila sposobna graditi tako monumentalne materialne pogoje resnične socialistične demokracije — vse od hidrocentral, rudnikov, tovarn do visokih šol in inštitutov. Sadov tega dela žal ne bo mogel več uživati med svojim ljudstvom.

Če danes misel, da tovariša Kidriča ni več med nami, pretresa srce slehernega Jugoslavana in vse napredne ljudi v svetu, potem imamo tem več vzrokov za to prav mi Slovenci, majhen narod med mnogimi narodi. Med drugim se imamo zahvaliti največ njegovi revolucionarni sposobnosti, da smo kot narod prvič v svojem nacionalnem življenju združeni v lastno državo, da ta država ni ena od mnogih oblik države, temveč je med najnaprednejšimi, kar jih je kateri koli narod doslej imel, ker temelji na socialistični demokraciji, na družbeni lastnini proizvodnih sredstev, na družbenem upravljanju s temi sredstvi v bratski povezanosti z enakimi državami ostalih narodov Jugoslavije.

Le tako moremo razumeti, zakaj so ob novice, da plemenito srce Borisa Kidriča ne bje več, prelivali solze na Kongresu socialistične zveze delovnih ljudi Crne gore, da so z enako ljubeznijo bratje Makedonci, Bosanci in drugi občutili, kaj pomeni izguba tako edinstvenega borca za socializem v naši deželi.

Kdor je imel kdaj priliko delati s tov. Kidričem, ve, kaj se pravi delati pod vodstvom šefa, ki uveljavlja svoje zamisli ne z avtoritetó funkcije, temveč z avtoriteto svoje osebnosti, ki je predvsem in vespovsod človek in tovariš tako visokih moralnih kvalitet, da ni mogoče ne mu slediti, ne storiti vsega, da njegove zamisli postanejo last vseh sodelavcev.

Nedvomno je tu zoraal najgloblje v človeška srca in razum in to je tisto, kar bo po njem najdalje živeló, doživljalo nove vzpone in krize, a vendar zmagovalo, ker tak je zakon razvoja človeške družbe, ki stremi kljub vsem oviram vendarle k socializmu in komunizmu.

Tej ideji do kraja zvest je Boris Kidrič kot študent, partijski ilegalce, sekretar CK KPS in IO OF, politkomisar Glavnega štaba NOV, prvi predsednik slovenske vlade, kot gospodarstvenik, politik in znanstvenik služil do smrti.

Slava njegovemu spominu!

DRUGI PLENARNI SESTANEK

CENTRALNEGA ODBORA ZDRUŽENJA UČITELJEV IN CENTRALNEGA ODBORA ZDRUŽENJA PROFESORJEV IN PREDMETNIH UČITELJEV

16. in 17. aprila je bil v Beogradu skupni plenarni sestanek obeh Zdrženj. Plenum je razpravljál o problemih družbenega samoupravljanja v šolstvu in prosveti ter o izvajanju uredbe o prosvetno znanstveni službi. Plenuma, o katerem bomo poročali v naslednji številki, se je udeležilo tudi 11 članov iz Slovenije. Plenum je sprejel tri resolucije, od katerih objavljamo danes resolucijo v zvezi s prvim referatom.

RESOLUCIJA

na osnovi referata »Problemi družbenega samoupravljanja v šolstvu in prosveti«.

Močan razvoj socialistične demokracije na vseh področjih našega gospodarskega in družbenega življenja je prišel do izraza tudi na področjih prosvete in kulture. Garancija družbenega samoupravljanja na področjih prosvete, znanosti in kulture predstavlja veliko pridobitev, s katero bodo prosvetni delavci Jugoslavije še naprej razvijali svoje ustvarjalne sile za napredek naših šol za pravilno in vsestransko vzgojo naraščaja socialistične Jugoslavije.

I

Sveti za prosveto, znanost in kulturo — tako republiški kot tudi mestni in okrajni — so dali, nasplošno vzeto, pozitivne rezultate. Vendar so v njihovi strukturi, vsebini in metodi dela opaženi določeni nedostatki, ki narekujejo združenjem prosvetnih delavcev, da store vse, kar morejo, da bi se ti nedostatki izločili. Pri tem naj jih vodijo naslednji momenti in principi:

1. Z ozirom na besedilo in duh našega Ustavnega zakona je treba reorganizirati vse tiste mestne in okrajne svete za prosveto in kulturo, pri katerih dela članstva niso delegirale organizacije prosvetnih in ostalih kulturnih delavcev.

Praksa, po kateri je število imenovanih članov večje od števila delegiranih članov, izraža samo nepotrebno nezaupanje organizaciji prosvetnih delavcev.

2. Pravočasno preučevanje posameznih najbolj aktualnih problemov, postavljanje le-teh v širšo diskusijo, ali (kadar zahteva to značaj problema) organiziranje anket, formiranje komisij za njihovo preučitev in za končni predlog, vse to more dovesti do bolj vsestranskega in boljše reševanja prosvetnih vprašanj.

Pri tem se je treba upreti vsaki enostranosti pri postavljanju problemov in njih reševanju. Konkretnje: upreti se za postavljanju problemov iz področja ljudsko-prosvetne dejavnosti ali vzgojnih in kulturno prosvetnih ustanov ter edinemu bavljenju s šolsko prosvetnimi problemi.

3. Vsa važnejša vprašanja je treba reševati kolektivno, vključno tudi kadrovsko-personalna vprašanja.

4. Izhajajoč iz dejstva, da so posamezne določbe zakona o državnih uslužbenecih zastarele, in na temelju dosedanjih izkušenj pri reševanju kadrovskih in personalnih vprašanj, zahtevamo, da se personalna služba prenese v svete za prosveto in kulturo. Od nje pa zahtevamo:

a) glede premeščanj: da se vrše predvsem po prošnji in zgolj v času počitnice. Vsi izjemni primeri naj se fiksirajo s posebnimi predpisi in o njih naj odločajo sveti kot celota. Že sedaj je treba preprečiti prisilno zadrževanje prosvetnih delavcev na sedanjem mestu, ako imajo ti za seboj vsaj triletno službeno dobo v istem kraju;

b) glede disciplinske odgovornosti je naša zahteva, da se pri mestnih in okrajnih odborih za prosveto in kulturo formirajo disciplinska sodišča prve, pri republiških svetih pa disciplinska sodišča druge stopnje, in da so v obeh obvezno zastopani tudi predstavniki naših združenj.

5. Ker se bodo s statuti ljudskih odborov uredila mnoga dvomljiva vprašanja, ki zadevajo odnose ljud-

skih odborov do svetov za prosveto, menimo, da bi bilo prav, ako bi se ti statuti dali na čim širšo diskusijo, in da se združenja prosvetnih delavcev angažirajo vsaj za pretres tistih določil statuta, ki govore o pravicah in dolžnostih sveta za prosveto in kulturo.

II

Sveti za prosveto in kulturo so samo eden od vzvodov v mehanizmu družbenega samoupravljanja na področju šolstva in prosvete. Šola pa mora biti v prosveti osnovna samoupravna enota. Zato je treba stalno delati na tem, da se čimbolj osamosvoji in da se okrepi vloga njenih organov: učiteljskega zbora, razrednega zbora, upravitelja oziroma direktorja šole. Brez take okrepitev je malo verjetno, da bi komur koli od zunaj uspelo reševati vse žive in tudi zelo delikatne probleme učnega, pedagoškega in vzgojnega dela.

S smotrom nadaljnje osamosvojitve šole bi morali učiteljski zbori oziroma šolski odbori (šolski sveti) sestavljati (in po odobritvi tudi samostojno izvajati) predlog šolskega predračuna.

III

Izhajajoč iz dejstva, da na šoli in učnovzgojnih ustanovah ni zainteresirano zgolj učiteljstvo, ampak tudi ostali državljani in njihove družbene ter politične organizacije, je družbena pomoč in sodelovanje le-teh pri reševanju posameznih šolsko-prosvetnih vprašanj od neprecenljive koristi. Zato je treba posebej pazljivo šolskim odborom (svetom) in drugim oblikam sodelovanja šole in državljanov, s katerimi se ti povezujejo s šolo, ji nuditi pomoč in ji pomagajo izboljšati njeno delo.

IV

V današnjem sistemu družbenega samoupravljanja na področju šolstva in prosvete je silno zrasla vloga združenj prosvetnih delavcev. Od tega, kako bodo ta razumela smisel in vsebino tega samoupravljanja, v koliko bodo sama eden od pomembnih faktorjev te samouprave je odvisen bolj ali manj nagel razvoj samoupravljanja v šolstvu pa tudi njih lastno uveljavljanje kot družbenih organizacij. Zato se pred združenja (društva) postavlja naslednje kot najvažnejše:

1. Skrb za dvig občje in strokovno-pedagoške usposobljenosti in socialistične zavesti prosvetnih delavcev kot enega od pogojev za afirmacijo naših združenj in za hitrejši tempo razvoja s samoupravo šolstva;

2. združenja naj obravnavajo najvažnejša in najaktualnejša šolska in prosvetna vprašanja ter jih postavljajo pred svete in širšo javnost in se z močjo argumenta, dokumentirane analize in društvenega predloga uveljavljajo kot činitelj, mimo katerega ne bo mogoče reševati šolsko-prosvetnih vprašanj;

3. odločneje se morajo boriti proti vsem pojavom birokratizma v delu in postopku sveta za prosveto in kulturo ter v drugih organih samoupravljanja v šolstvu in prosveti;

4. naš tisk bo moral posvetiti več pozornosti delu organov samoupravljanja v šolstvu in prosveti, da bi s tem pospešil napredek našega šolstva.

Drugi plenarni sestanek Centralnega odbora Zdrženja učiteljev Jugoslavije in Centralnega odbora Zdrženja profesorjev in predmetnih učiteljev srednjih šol Jugoslavije

Delegacija prosvetnih delavcev pri Milovanu Djilasu

Zdrženja prosvetnih delavcev naj takoj izdelajo konkretne predloge za izmenjavo obstoječih zakonskih predpisov, ki zavirajo samoupravljanje na področju šolstva in prosvete

Delegacija plenuma Centralnih odborov Zdrženja učiteljev in Zdrženja profesorjev in predmetnih učiteljev je po sklepu plenuma obiskala dne 18. aprila tega leta tovariša Milovana Djilasa, podpredsednika Zveznega izvršnega sveta, in ga seznanila z delom in s sklepi plenuma. Sestanku je prisostvoval tudi tovariš Djuro Salaj, predsednik Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije.

Tovariš Milovan Djilas je soglašal s mnenjem, ki ga je imela delegacija v zvezi z diskusijo in sklepi plenuma glede nadaljnega poglobljanja demokratičnosti pri vodstvu šolstva in prosvete. Tako naj Zdrženja takoj pristopijo k izdelavi predloga za izmenjavo tistih obstoječih zakonskih predpisov, ki zavirajo nadaljnje poglobljanje samoupravljanja na šolskem in prosvetnem področju. Samoupravljanje na šolskem in prosvetnem področju je treba obogatiti z razvijanjem demokratičnih oblik upravljanja, v katerem naj bi v vse večji meri sodelovali roditelji, šolski delavci in ostali družbeni faktorji. Princip samoupravljanja v šolstvu in prosveti vključuje v sebi tudi samostojno razpolaganje z materialnimi sredstvi, ki jih družba daje šolstvu in prosveti. Nujno je, da s temi sredstvi samostojno razpolagajo sveti za prosveto pa tudi same šole.

Princip nagrajevanja prosvetnih delavcev naj bi bil tak, da bi bili boljši delavci bolje plačani. Zato bi morali pristopiti takoj tudi k zamenjavi tistih obstoječih predpisov, ki preprečujejo tak način reševanja tega vprašanja.

Pri premeštitvah šolskih delavcev bi morala vladati večja svoboda kot je vladala doslej. Intervencijo državnih organov je treba dovesti na skrajni minimum.

Napredovanje prosvetnih delavcev naj bo avtomatsko, ako so izpolnjeni osnovni pogoji.

S temi in z ostalimi personalnimi vprašanji bi se sveti za prosveto in kulturo morali baviti v prvi vrsti.

Centralni odbori naj bi v zvezi z republiškimi odbori združenj prosvetnih delavcev pristopili k takojšnji izdelavi predlogov za rešitev teh vprašanj in jih čimprej dostavili zveznemu Izvršnemu svetu.

Za pravičnost, vzgoja in resnico

Ljudje, ki so brali v »Slovenskem poročevalcu« krvavo zgodbo o srednjem veku v Boštanju, so bili upravičeno do dna srca ogorčeni: Boštanjčani zaradi zgodbe same, mnogi vzgojitelji zaradi nevezgojnega načina obravnavanja telesne kazni, ostali pa zaradi tega, ker smo našli v svoji domovini srednji vek. Vendar smo se ob članku razdelili na dva tabora. V prvi tabor spadajo tisti, ki jim je bilo ob članku važno edino to, ali zares pretepa »boštanski učitelji otroke, v drugo pa, da je telesna kazen zadnjašnji in škodljivo vzgojno sredstvo. Tudi mnenje, da starišji smejo, učitelji pa ne smejo telesno kaznovati otroke — oziroma jih smejo kaznovati le z dovoljenjem staršev — je pedagoško prav tako nemoralno. Upam, da spadamo v ta tabor vsaj že vsi vzgojitelji! V tem, in edino v tem, je na splošno »Srednji vek v Boštanju« dober vzgojni opomin.

Pri razpravljanju, ki se je vnelo ob članku, je mnoge površne bralce zanimalo samo to: Ali boštanski učitelji tepejo otroke ali ne? Za bralce pa, ki ne verjamejo, da so mogli učitelji vpeljati srednji vek v Boštanj, in za bralce, ki imajo globlji vzgojni čut, je ta problem dokaj širši. Učitelji in starši lahko namreč tepemo na dva načina: na formalno dovoljen način in na pravno prepovedan način. Lahko otroke lasamo, ali jih včasih tudi z roko in celo s palico bolj ali manj »nežno« udarimo, lahko pa tudi kruto tepemo samo s težko, žaljivo besedo! Gre predvsem za uporabo neprimernih in škodljivih vzgojnih sredstev. V našem širšem primeru gre torej predvsem za to, kako vzgoja beseda, in neposredno, kako vzgoja naš tisk.

Ko objavljamo del zapisa o množičnem zborovanju v Boštanju, hočemo s tem informirati vsaj prosvetne delavce tudi o drugi strani in s tem pokazati, da ima boštanski primer res globlji vzgojni pomen. V članku »Srednji vek v Boštanju« je netočno prikazana vrsta dogodkov, opis sam daje napačno sliko kraja, razmer, dela množičnih organizacij in učiteljsva. Prebivalci Boštanja oporekajo resničnosti skoraj vseh opisanih primerov. V članku so zamenjana imena, stanovska in razredna pripadnost nekaterih otrok, izjave otrok ali njihovih staršev izvirajo večkrat iz pripovedovanj sosedov, nekatere stvari, ki se pripisujejo učiteljem, se naj bi zgodile pred osemnajstimi leti, ko je niti v kraju ni bilo; od krvi, omedlevic, izpoljenih las ni ostalo skoraj nič. Zanimiv vzgojni problem, ki ga je osvetlil članek, se kaže tudi v naslednjem:

Cevprav v Boštanju že vsa leta po osvoboditvi ni bilo prave delovne enotnosti in organizacije niso bile sposobne same obvladati razmer, je značilno, da se je v obrambo časti svoje vasi in svojega učiteljsva zedinila ogromna večina vaščanov, lahko skoraj rečemo, vsa vas. Zborovalci so enodušno obsodili članek, ki je s pomočjo senzacionalno napisanih in nepreverjenih podatkov ter objavljenih karikatur oblatil vaščane in učiteljsvo.

Medtem ko ostali časniki, da imenujemo predvsem »Ljudsko pravico« in »Ljubljanski dnevnik«, na dostojen način obravnavajo različne probleme s področja šolstva, mi pa prvi primer, da »Slovenski poročevalec« enostransko in krivično poroča o delovanju prosvetnih delavcev. Papež Josipina, Veber Leopold, Mihelič iz Notranjih gor, prof. Bunc, Oskar Pečec, vse to je samo nekaj najbolj vidnih primerov, ki so krivično prizadeli posameznike. Cevprav so se pri vseh teh primerih oglašili ne samo prizadeti, marveč so jih zaščitili tudi njihovi poklicni tovariši in tudi vsi razsodni ljudje, ki dobro poznajo in objektivno presojujejo razmere, ni doslej pri teh

najbolj značilnih, krivično opisanih primerih nikdar uspelo, da bi Slovenski Poročevalec pustil do besede tudi nasprotno mnenje. Kljub temu, da včasih neprizadet posameznik bolj presodi dogodek, je vendar značilno, da kljub vsej demokraciji javno mnenje ne more priti do svojega izraza. Zato gre v zadnjem primeru tudi za ugled prosvetnih delavcev.

Iz zastarele zadeve v majhni vasi Boštanj je članek napravil osrednji družbeni problem s tem, da je tem dogodkom odmeril izredno veliko

Iz zapisnika množičnega sestanka v Boštanju dne 8. aprila 1953

Opomba uredništva.
(Primerjal z zapisnikom člana Smolinskega »Srednji vek v Boštanju«, ki ga je objavil Slovenski poročevalec 4. in 5. aprila letos. Zapisnik objavljamo samo delno. Omejili smo se na mesta, ko Boštanjci reagirajo ne resničnemu podatku tega žurnalista, ker nam gre pri tej objavi za to, da pokažemo, kako je bila vsa zadeva senzacionalno inscenirana iz povsem drugih razlogov, kakor pa iz skribi za tepene in zlane učence. Sestanke v Boštanju so sklicale množične organizacije, ki so bile s člankom napadene, in se ga je udeležila vsa vas, čeprav je bil sklican na delovni dan.)

Občnemu zboru so prisostvovali kot predstavniki množičnih organizacij: Zakrajšek Ivan, predsednik občine, Brinovec Avgust za rezerv. ofic., Medved Ciril za Zvezo borcev, Lipar Stane, predsednik SZDL, Skerget Polde, podpred. obč. odbora, Blaha Mija (AFZ), Vinter Ignac (sekr. osn. part. org.).

Lipar Stanko:
Večji del Boštanja in okolice se je zgražal nad tem člankom in so se na njihovo zahtevo zbrali predstavniki množičnih organizacij ter v kratkem prestopirali članek in nanj napisali odgovor. Ugotovljamo, da od Okraja ni nihče tu, prav tako tudi ne gospod Smolinsky, ki smo ga še prav posebej povabili. Na sestanku ni Zvegljič Amalije, da je vdomski učitelj in joška, Pešec Johana in Renko Amalije. Na te stave socialno ogrožen otrok smo še posebej apelirali, da bi prišli, da ne bodo govorili, da smo naredili kaj brez njihove vednosti.

Medved Ciril:
Predlagam, da se prečitajo vsi članki. Gospod Smolinsky nas je orisal kot največje razbojnice in kot da bi bil Boštanj gnezdo »bele garde«. Prav v Boštanju so starši, ki so bili izgnani, povezani v OP in so se celo aktivno udeleževali v partizanstvu. Kar se tiče same šole, je stvar šole, in bo to ona tudi sama rešila. Danes je čas, da se iznese vse tisto, kar matere, ki so bile do sedaj pod »dikta-turo«, ki jim je Smolinsky zvalil kamen s srca, povedo vse, kar jim težijo. Tu je merodajno mesto in tu bi lahko iznesli to, kaj jim je težilo od osvoboditve do danes. In če danes teh ni tu, študirajo, kako bi rovarili proti množičnim organizacijam. Te ljudi nismo mogli dobiti za množične akcije, zato smo sklicali sestanke, da jim pokažemo, kje je reakcija. Tovariši in tovarišice, vsak državljan, ki se nahaja v Boštanju, je bil vabljen, posebno pa še tiste osebe, ki so prizadete. Značilno s svojim delom, ne da bi na njih čakali.

Skerget Leopold:
Na tem sestanku bomo obravnavali sledeče:
1. Pisec članka napada, da je pri nas sistem dveh taborov. Pri nas ni nikakih dveh političnih taborov, pač pa le del ljudi — Zvegljič, Renko, Dobovšek, Pešec — ki se ne udeležujejo nikjer, dočim so stalno proti ljudski oblasti.
2. Izjave Zvegljič Amalije, da je vdomsko po padem borcu, to je po padem partizanu. Mi pa dobro vemo in imamo za to dokaze, da je vdomsko po ubitnem »belogardistov« (buren aplavz).

Lipar Stanko:
Zvegljičeva je z lažnim dokazovanjem prikazala, da je njen mož hrabro padel v NOV. Po teh dokazih, ki jih je predložila Krovčni zvezi Zveze borcev, je dobila za to priznanje in diplomu oziroma spomenico. To je bilo popolnoma pogrešno, ker nismo natančno pregledali njene preteklosti, oziroma preteklosti njenega moža. Mi smo se zanesli na poštenje državljanov, da bodo podpisali resnico. Ti, ki so podpisali izjavo, so bili neodkriti. Njen mož je bil tu in tam. Ko je ona prikazala, da je padel kot borec NOV, je dobila invalidne pogoje, kar je doblila za kar pa ni upravičena (glas iz dvorane: na podlagi teh podatkov smo ji postavili dom). Za to lažno izjavo bo ona odgovarjala. Glas iz dvorane: (Papež Josko je spravil v smrt kot belogardist!).

V SP je pogrepta tudi zadeva Možica, čes, da je z revolverjem napadel Zvegljičeva. Ta stvar je bila pred tremi leti razčiščena in Možič je bil pred sodiščem oproščen. Proti njemu je pričal tudi Zvegljičeva, ki je takrat niti doblila ni bilo. Šlo pa je za samokres, temveč za navaden »osovnik«. — Nihče pa ni klical na odgovornost tiste, ki so krivo pričali, kot n. pr. hčerko Zvegljičeva, ki je v III. letniku učiteljskega v Celju. (Zborovalci predlagajo, da bi se iz učiteljskega izključila.) Prav tako prvič silimo o napadu na Zvegljičeva s kamenjem in da se podnevi ne upa iz hiše (medikle: ponudi jo je pa videti zunaj).

Lipar Stanko:
Čutim se prizadete, ker navajajo gospod Smolinsky izjavo, da je bil tu 30 do 40 kričičev in samo 7 članov Zveze komunistov. Prosim tovariše, ki so bili takrat prisotni na odprtem sestanku Zveze komunistov, da dajo svoje mnenje, ali smo bili ljudje ali kričiči. Gospod Smolinsky smatra človeka, ki pove resnico, za kričiča.

Medved Ciril:
Danes je navzočih, kakor sem hitro prešel, do 300 oseb. Lahko bi nas zopet gospod Smolinsky imenoval za kričiče, ker bi naselil 3 ali 4 osebam iz Boštanja. Jaz pa vem, da smo zavедni državljani naše FLRJ (buren aplavz).

Vsakdo je imel pravico in priliko, da je zapisnik prebral. Nihče ni odinjal podpisov, saj je bil akt le nekaka formalnost. Tudi ni bil nobeden od staršev kaznovan niti kakor koli teroriziran. Edino Zvegljičeva je imela o teh stvareh strašno dosti povedati in je vsa zadevo postavila v napačno luč. Klicati malomarne starše na odgovornost, je zakonita dolžnost in pravica obč. ljud. odbora. Prosvetni delavci so bili k temu pripravljeni kot svetovalci, ni pa nihče imel kake »sodiločne vloge«.

lah, pa tudi drugod razven v »centrih« sedaj, ko je že vsak večji kraj »zaželen center«.

Po sili zakona sem takoj moral v penzijo, na podlagi posebnih honorarjev pa sem ostal še dve leti v službi. Seveda sem moral vtakniti sebi v spomin očitek, da vlačem dvojno plačo (honorarja 3250 din) in da sem sokriv, da ni naraščaja v službi. Ker predobro poznam položaj, me ta očitek ni bolel. Težje razumem kot neurist, da izgubljam pridobljene pravice (saj je upokojitev po sili zakona že sama po sebi le za nekatere okraje veljala in je sedaj celo izločena), kam je izginila z zakonom zagotovljena 2% povšiča za podaljšano službeno leto, kako je mogoče, da se navzile tako svečanim zagotovilom more kratiti že priznana pokojnina, ki je bila zagotovljena kot prisluzeno priznanje in ne kot pod gotovimi pogoji naklonjena podpora.

Saj je bilo tudi zagotovljeno, da ne bo več razlik med staro in novopokojenci, pa vendar ne morem pri 37. letih doseči tistega razreda, kakor ga ima enakovalificiran to-

prostora, jih senzacionalno opremil s karikaturnimi in s fantastičnimi opisi. V članku ni napadel samo vasi in vseh predstavnikov krajevskih organizacij, ampak tudi učitelje, krajne prosvetne organe, republiškega inšpektorja, sindikalne krajne funkcije prosvetnih delavcev, tajnico republiškega odbora prosvetnih delavcev, kajti vsi da so krivi srednjega veka v Boštanju!

Ali gre res pri vseh prosvetnih delavcih, ki so odklonili tak način pisanja in tak način blatenja posameznih svojih člankov za celovstvo? Če obojamo telesno kazni, če smo vedno stali na stališču, da je treba vsakega krivca tudi primerno kaznovati, ne moremo z nič manjšim

ogorčenjem obsoditi vsak neodgovoren način pisanja. Obojamo, da nas hoče pisec članka v »Slovenskem poročevalcu« vzgajati na način, ki ni prav nič drugačen, kot je vzgoja s palico. Zahtevamo, da naj vsak poročevalec o dogodkih piše pravično in dostojno, zahtevamo pa tudi, da tako piše tudi o učiteljih. Le tako lahko koristimo političnemu in družbenemu razvoju. Način pisanja v članku »Srednji vek v Boštanju« pa ni ne vzgojen, ne objektivni, ampak je kvaren, škodljiv in nevaren, ker zavaja javno mnenje, jemlje ugled vaščanom, družbenim organizacijam in učiteljsstvu ter s tem hromi delovni polet, namesto da bi mu vzgojno pomagal.

J. Z.

Sram me je, da hodil revolucionar zagovarjati takega razbojnika kot je Klaus.

Primer uboja je v SP drugače prikazan, kot je bilo v resnici. Klaus — in ne Pavšič — je bil zelo malo domaj; nikomur ni znano, da bi ga kdo zapostavljal. Drži, da je iz družine, ki ni na najboljšem glasu — oče 44 let po zaporih, in brat se je zato prepisal na drugo ime — ubiti je bil prav tako »reven« kot Klaus. Na veselici ga je najprej ustrelil v ramo, ranjeni je stekel, Pavšič oz. Klaus za njim, ko je padel, ga je ustrelil do smrti. Za uboj tega dobrega fanta je dobil 15 let od vojaškega sodišča, ki je prav gotovo pravično ocenilo zločin.

Renko Leopold naj bi bil tisti socialno ogrožen otrok, to pa zaradi matere Amalije, ker je nagnjena k alkoholu in ji mesečno ne zadostuje 20.000 — din. Gospod Smolinsky pa je napisal, da je socialno ogrožen. Kdo je danes v Jugoslaviji ogrožen z 20.000 — din prejemi? Za to naj se kaznuje mati (buren aplavz).

Je to resnica ali namerno zavajanje bralec SP? — Radenska oz. njegovga sina imenuje »sina večjega kmeta«. Naj Radenski sam oglašajo in pove, koliko zemlje ima, da je večji kmet.

(Radenski: Imam vsega skupaj 47 arov zemlje.)

Tovariši! Vprašam vas, če koga od svojeve in znancev pogrešate. Ali je kdo kdaj slišal o zagotoni smrti v Boštanju? — (Nihče). Prosim Smolinskega naj kaj več pove o tej zadevi. Ali pa nam naj to pove LM ali organi varnosti. Smolinsky pa je to napisal, da bi nas blatnil in naredil za razpoto vas. Vsi želimo, da se ta stvar razčisti.

Naše zavedne matere in žene, kakor tudi ostali ljudje, obojamo nemoralne karikature, ki nikakor pozitivno ne vplivajo na naše otroke in na njih vzgojo, ki jo tako poudarja Smolinsky v tem članku. Dalje se čudimo, da uredništvo Slovenskega Poročevalca sploh dopusti kaj takega. (Glas iz dvorane: predlagam, da nam nastikajo še Smolinskega, da ga bomo vsaj vsi spoznali.) Občinski odbor in množične organizacije je smatral Smolinsky kot nevažno in se je raje tiho-tapil po občini. Če imel namen prikazati resnico, bi pristopil k predstavništvom teh organizacij. Če so vse naše organizacije tako slabe, da ne uživamo nikakega zaupanja, ampak moramo dopustiti, da nas Smolinsky blati, potem nas naj razženejo.

Mi smo vse žrtvovali za resnico. Človek, ki hoče prikazati resnico, naj sam postavi dve strani. Kar se tiče karikatur, so zelo nesramne. Če je ne vsebina, pa so gotovo te karikature slabo vplivale na naše otroke. Kako naj učence ob takih slikah spustijo svojega učitelja. Otroci se smejejo. Nujno pa je, da to opazijo, ker jim mi sami pripravimo, naj čitajo časopis. Če Smolinsky tako vzgoja otroke, bomo imeli čez čas same ravbarje in bandite, ne pa poštene ljudi.

Vinter Ignac:
Do zaslišanja otrok oz. staršev moralno ogroženih otrok je prišlo na pobudo odprtega partijskega sestanka. Tam je bilo sklenjeno, da bo šola dala podatke o teh otrokih, komisija za prekrške pri KLO pa bo stareše poklicala in jih opozorila, naj za otroke bolje skrbijo. V tej zvezi so na obč. odboru pisali tudi zapisnike, ki so jih starši podpisali.

Lipar Stanko:
Čutim se prizadete, ker navajajo gospod Smolinsky izjavo, da je bil tu 30 do 40 kričičev in samo 7 članov Zveze komunistov. Prosim tovariše, ki so bili takrat prisotni na odprtem sestanku Zveze komunistov, da dajo svoje mnenje, ali smo bili ljudje ali kričiči. Gospod Smolinsky smatra človeka, ki pove resnico, za kričiča.

Medved Ciril:
Danes je navzočih, kakor sem hitro prešel, do 300 oseb. Lahko bi nas zopet gospod Smolinsky imenoval za kričiče, ker bi naselil 3 ali 4 osebam iz Boštanja. Jaz pa vem, da smo zavédni državljani naše FLRJ (buren aplavz).

Vsakdo je imel pravico in priliko, da je zapisnik prebral. Nihče ni odinjal podpisov, saj je bil akt le nekaka formalnost. Tudi ni bil nobeden od staršev kaznovan niti kakor koli teroriziran. Edino Zvegljičeva je imela o teh stvareh strašno dosti povedati in je vsa zadevo postavila v napačno luč. Klicati malomarne starše na odgovornost, je zakonita dolžnost in pravica obč. ljud. odbora. Prosvetni delavci so bili k temu pripravljeni kot svetovalci, ni pa nihče imel kake »sodiločne vloge«.

lah, pa tudi drugod razven v »centrih« sedaj, ko je že vsak večji kraj »zaželen center«.

Po sili zakona sem takoj moral v penzijo, na podlagi posebnih honorarjev pa sem ostal še dve leti v službi. Seveda sem moral vtakniti sebi v spomin očitek, da vlačem dvojno plačo (honorarja 3250 din) in da sem sokriv, da ni naraščaja v službi. Ker predobro poznam položaj, me ta očitek ni bolel. Težje razumem kot neurist, da izgubljam pridobljene pravice (saj je upokojitev po sili zakona že sama po sebi le za nekatere okraje veljala in je sedaj celo izločena), kam je izginila z zakonom zagotovljena 2% povšiča za podaljšano službeno leto, kako je mogoče, da se navzile tako svečanim zagotovilom more kratiti že priznana pokojnina, ki je bila zagotovljena kot prisluzeno priznanje in ne kot pod gotovimi pogoji naklonjena podpora.

Saj je bilo tudi zagotovljeno, da ne bo več razlik med staro in novopokojenci, pa vendar ne morem pri 37. letih doseči tistega razreda, kakor ga ima enakovalificiran to-

Skerget Leopold: Kakšni so tisti otroci, od katerih je zvedel podatke? Slapšak Anton, sin Franca, je lažniv in trmast, se rad potepa, domača vzgoja zelo slaba.

Mazaj, upravitelj šole:
Slapšak je bil 14 dni pri Zvegljičevu in ga je ta podučila, kakšne podatke naj da novinarju.

Medved Ciril: Čudim se, da Zvegljičeva, ko ima že pet članov svoje družine, vzame k sebi še enega otroka.

Papeževa: Ko se je Slapšak potikal že več dni pri Zvegljičevu, je prišel tudi gospod Smolinsky. Poklicali so Režiko, da bi tudi ona povedala, da je bila tepe-na. Slapšak ji je ob tej priliki rekel: »Jaz sem že ta svoje naredil.« Režika je prišla k meni in povedala, kako so jo silili, da bi podpisala ovadbo proti meni.

Teta Režika: Slapšak je pripovedoval tov. Smolinskemu za Pešca Petra in Frikoljevo Zorko, kako so tepeni. Ko jih je ta spraveval all so res bili tepeni, so odgovorili, če so zaslišali, da ja.

Smolinsky je ugotovil v svojem članku, da je njegov sin manjka na vsaki strani šop las. Ko sem hotela ugotoviti resnico, nisem pogrešala niti lasu.

Naroglav: Tudi o svojem sinu je pisal. Zakaj ni raje pisel k meni. Mojeja sestra tov. Papeževa se ni tepila, zato zahtevam, da se to v časopisu prekliče (buren aplavz).

Zavriova: Gospod Smolinsky je prišel dvakrat k nam, naj podpisam, da je bila Majda tepena, ker pa to ni resnica, te izjave nisem podpisala. Ko sem vprašala Smolinskega, kdo mu je to rekel, mi ni hotel odgovoriti.

Lipar Stane prečita izjavo bojne Bedekove, da ji je Smolinsky izjavil: »Mi nikakor ne smemo dovoliti, da bi Malovrh kot organ bil zaradi tistega članka, ki je bil naperjen proti Papeževi — seprti. In ker so zdaj že ogromni stroški, mora na vsak način Papeževa izgubiti. Iz te izjave je razvidno, da naj se ne govori v korist Papeževa.«

Papeževa: Tistega, ki je hotel meni v dobro govoriti, Smolinsky sploh ni hotel slišati.

Znidreš: Ali je Smolinsky v partiji? Tu bi morali še posebej nekaj ukreniti, če bi bil član partije.

Lipar Stane: Če bi bil on komunist, bi drugače prikazal stvar, ker bi poslušal dve strani. Opuštil je celo prijavo na občinskem odboru.

Skerget Leopold: Zvegljič Aloja, sin vdove Amalije, je zelo lažniv, potuhup in nagnjen k tatvini. Se rad potepa, uči se slabo. Gabriel je zelo tožljiv, nemiren, nagajiv. Pri sebi nosi večjo vsoto denarja, uživa alkohol, ki mu ga dajejo starši.

Lipar Stane: To je tisti otrok, ki je socialno ogrožen.

N. N. Vem, da ga mati tako pretepa, da ni ti glasu ne more spraviti iz sebe. Zvegljičeva pa izjavlja, da je učiteljsvo tisto, ki ga je živčno ubilo. Ko sem Zvegljičev rekel, če se ji gre, da bi imela dobre otroke, naj vsaj učiteljsvo ne meče polena pod noge. Odgovorila mi je, da je ta sin njihov anđelček.

N. N. Kakšna je priča Renko Amalije (z 21.000 — din mes. doh. osv. ogr.) — Nihče naj pove ta dogodek. R. A. je imela mlado postrežnico, ki jo je stalno preteplala. Oni nek priliki sem sam videl to postrežnico, ki je bila vsa krvava. Preteplena je bila tako, da se je celo ponemazila. Renkova tudi stalno pretepa svojega otroka.

Skerget Leopold: Frikolja Neža laže, je trmast, potuhnjena, tožljiva, se rada potepa ima slabo domačo vzgojo, je moralno ogrožena.

Poleg zgoraj omenjenih je bil klican videti Jožo oče Stanislava, ki ima 12 dni neupravičen zamud. Aloja, ki ima 15 dni zamud in Franca, ki ima 17 dni zamud. Mislim, da so bili ti starši pravično predlagani, da se jih opozori, kako naj vzgajajo svoje otroke. Pri tem komisija ni imela namena kaznovati, ampak je pozvala starše, da bi bolj vzgajali svoje otroke. Tu so starši potrdili resničnost svojega početja, samo Zvegljičeva ne.

Skerget prebere nato zahtevo, ki so jo pripravili odbori vseh organizacij:

Zahtevamo,
1. da se izvrši preklic omenjenega članka čimprej in da se odgovor objavi dobesedno. (Soglasno sprejeto, dolgotrajno ploskanje);

2. da se pokliče Smolinsky na merodajno mesto in da se ga odpusti iz službe; ker v naši socialistični domovini tekega dopisnika ne maramo (dolgotrajno ploskanje);

3. Slovenski Poročevalec naj objavlja samo resnične zadeve;

4. če Slovenski Poročevalec ne objavi našega odgovora, lahko računamo na znatno znižanje naročnikov v Boštanju (dolgotrajno ploskanje);

Medved Ciril: Predlagam, da se da to na glasovanje, da se vidi ali smo poštenjaki, ne pa da govorijo, da smo razdeljeni na dva tabora. (Izglasovano soglasno.)

V imenu članov Zveze komunistov predlagam, da bi se Smolinskega, če je član naše Zveze, iz Zveze izključilo. Takim članom ni mesta v naši Zvezi. Ta predlog bodo sicer dali sami komunisti, vendar sem jaz prvi za to, da takih ljudi ne rabimo.

Možičeva: Tudi jaz sem bila priča, ko je Dobovšek Slavja pričela samo laž.

Seraž: Klemenčič Jože je bil moj šola in je začel hoditi v šolo 1904. Nikdar nisem ni Papeževa učila in tudi ne vem, da bi bil kdaj Klemenčič Jože tepen z metrom tako, da bi se meter zlomil. Boštajnska šola ima samo en meter, pa še ta je od takrat ko sem hodil jaz v šolo. (Medikle: če si tako tepen z metrom, bi se prav gotovo tudi otrok zlomil.) Papeževa je prišla na šolo šele leta 1937.

Lipar Stane: Poslali smo poziv sodišču, naj nas sprejema lažnih ovadb Zvegljičeve in da naj ne zaslišuje otroke stare 6—8 let. O tem se ne izplača veliko govoriti, ker smo toliko poslali sodišču in če bo treba bomo tudi gospodu Smolinskemu. Predlagam, da bi se onemogoči gospodu Smolinske, da bi še nadalje dajal lažna prikazovanja.

Povabil sem tov. predsednika OLO, da naj pride na naš sestank, ker bodo razprave važnih zadev naših rekel, je da naj pošljemo kaj zapisnik, ker so to vaše zadeve, ki jih naj uredimo sami. Njihova dolžnost bi bila, da bi se vsaj eden udeležil, da bi na lastni koži čutili, kakšnega mnenja so Boštanjčani. Predvidevam, da so se tudi tovariši iz Krškega zbal. Rekli so mi naj pošljem zapisnik. Mi zapisnike pošljamo, a to je samo papir. Dobro bi bilo, da bi prišli včasih tudi sami.

Papeževa: Take, kot sta Pavšičeva in Zavriška sta dajale o nas podatke in pošljale ovadbe. Koliko so vredne te njihove izjave, naj pove samo to dejstvo, da je mož Pavšičeva zaprt (4 leta), med drugim je tudi sikko maršala Tita razbil s cepinom.

Papeževa: Tako, ko gledam po razredni, najdem zapiske, da Glavne Ivan ni nikdar majkale. Vsega skupaj je bil 2 dni odsoten. V drugem šolskem letu je zaostal in ga jaz nisem učila. Ko je ponavljaj šolo in ga jaz nisem učila, je manjkal nekdo 7 dni. S tem dokumentom sem tudi dokazala svojo verodostojnost pri sodišču.

Javoršek: bil je zdrav. Ko je prišla afera na dan, oziroma nekaj dni pred tem, sem videla, da nekaj otrok ni napravilo svojih dolžnosti, sem jih za ta čas pripeljala v 5. razred. V tem priteče Javorškova in mi je rekla, da mi bo že »Ozna« pomogala. Ko sem jo ovadila na disciplinskem sodišču v Krškem, so imeli z njo velike sitnosti. Nekaj časa je vse priznavala, potem zopet pa vse zanikala. Potem je zahtevala, naj pustim njene otroke popopolnoma na miru. Rekla je, da imenu otroke zadostuje, da se bo zbral podpisati. Povsem še to, da sem kljub naročilu posvečala otroku pažnjo.

Zela: bi, da bi tov. Smolinsky videl, kako uspeva moj razred in kako »mučim otroke«.

Medved Ciril: Kakor vam je že gotovo znano, da sem bil 20 let v Belgiji in ko sem se 1946. leta vrnil v Boštanj, sem me videla, da nekaj otrok ni napravilo svojih dolžnosti, sem jih za ta čas pripeljala v 5. razred. V tem priteče Javorškova in mi je rekla, da mi bo že »Ozna« pomogala. Ko sem jo ovadila na disciplinskem sodišču v Krškem, so imeli z njo velike sitnosti. Nekaj časa je vse priznavala, potem zopet pa vse zanikala. Potem je zahtevala, naj pustim njene otroke popopolnoma na miru. Rekla je, da imenu otroke zadostuje, da se bo zbral podpisati. Povsem še to, da sem kljub naročilu posvečala otroku pažnjo.

Zela: bi, da bi tov. Smolinsky videl, kako uspeva moj razred in kako »mučim otroke«.

Medved Ciril: Kakor vam je že gotovo znano, da sem bil 20 let v Belgiji in ko sem se 1946. leta vrnil v Boštanj, sem me videla, da nekaj otrok ni napravilo svojih dolžnosti, sem jih za ta čas pripeljala v 5. razred. V tem priteče Javorškova in mi je rekla, da mi bo že »Ozna« pomogala. Ko sem jo ovadila na disciplinskem sodišču v Krškem, so imeli z njo velike sitnosti. Nekaj časa je vse priznavala, potem zopet pa vse zanikala. Potem je zahtevala, naj pustim njene otroke popopolnoma na miru. Rekla je, da imenu otroke zadostuje, da se bo zbral podpisati. Povsem še to, da sem kljub naročilu posvečala otroku pažnjo.

Mazaj: Gospod Smolinsky mi je v svojem članku posvetil poseben stopec. Res je, da sem prijel nekoga za »sladke«, če mu opominis niso nič pomagali. Druga oročja nimam. 4 otrok v 4. razredu — drugače je nemogoče, če hočemo, da bi se ostali, ki dajo mir, vsaj nekaj naučili. Ker omenja Smolinsky, da sem dobila pečena jajgjeta, torej me postoj-pečena jajgjeta letijo v želočec — pripominjam, da so otroci zbrali denar in so mi napravili za god jagnje iz moke, iz ostanaka pa so mi kupili cvetlico in 1 liter vina. Če sem res tak razbojnik, bi mi otroci prav gotovo ne naredili veselja za god. Se nekaj je omenil gospod Smolinsky, da jim govorim: »barabe, lo-povis«. Res sem rekla v razredu: »Ti, pa ne pti, ste ti humpi, če se ne boste poboljšali, boste v življenju postali barabe in se boste znašli v zaporu.« Mislim, da tisti starši, ki hočejo imeti dobro vzgojene otroke, jih tudi doma učijo, kako naj se v šoli obnašajo. Od mnogih staršev sem dobil naročilo, naj bom strog z njihovimi otroki. Kar pa je napravil tov. Smolinsky s svojim člankom naše otroke, lahko samemu rečem, da je delo z njimi nemogoče, da sem obupan in sem dvignil roke.

Zakrajšek Ivan: Nocoj ste slišali, kaj se v Boštanju dogaja. Zaradi teh nekaj ljudi moramo vsi trpeti. Upam, da v svojem življenju nisem nikomur kaj hudega napravil, če pa sem, sem pripravljn, da popravim krivico. Gospa Dobovškova sovraži mene in mojo družino, še nikdar pa se ni izjavila zakaj. Ona me samo blati. Moj namen je, da pošteno in pravično skupaj vsi delamo z roke v roki in tega sem se vedno držal. Ko sem bil izvoljen za župana, gospa Dobovškova ni mogla od jeze nekaj dni skuhati kosila. Rekla je, da ne bo dala prej mir, dokler Papeževa in mene ne spravi stran. Želim, naj se enkrat napravi v Boštanju mir in red. Kdor trdi, da sem dočetoval z okupatorjem, naj se sedaj oglaš.

Blaha Mija: Od osvoboditve do danes je preteklo že osem let. Težko smo živeli štiri leta v vojni. Naši ljudje so se mučili po taboriških in kot izseljenci. Vse smo vzdržali, ker smo ves čas mislili, da bomo prišli na humpi, če se ne boste poboljšali, boste v življenju postali barabe in se boste znašli v zaporu.« Mislim, da tisti starši, ki hočejo imeti dobro vzgojene otroke, jih tudi doma učijo, kako naj se v šoli obnaš

Prva seja novega sveta za prosveto in kulturo LRS

Dne 10. aprila t. l. so se člani novega sveta za prosveto in kulturo LRS zbrali na svojo prvo sejo, katera se je udeležil tudi član Izvršnega sveta ljudske skupščine LRS, tov. Zihel Boris. Poleg tega je seji prisostvoval tudi sekretar sveta za prosveto in kulturo LRS tov. Kimovec Franc.

V pozdravnem nagovoru je predsednik sveta tov. dr. Anton Melik na kratko orisal delo prejšnjega sveta in se vsem njegovim članom zahvalil za sodelovanje, nato pa je poudaril važno družbeno vlogo novega sveta, ki bo nekakšna prosvetna zbornica in izrazil željo, da bi vsi člani sveta kar največ pripomogli k njegovemu uspešnemu delu v obliki demokratičnega sodelovanja. Tudi v imenu vseh članov se je zahvalil izvršnemu svetu ljudske skupščine LRS za izkazano zaupanje. Opozoril je, da se je prva seja zato toliko zakasnila, ker še ni rešeno vprašanje zastopnika glasbenikov. Nato je prešel na dnevni red, ki je obsegal naslednje točke:

1. Razprava o pristojnosti sveta.
2. Informacije o proračunu sveta za leto 1953.
3. Določitev in formiranje nekaterih komisij.
4. Razno.

V razpravi se je uvodoma oglasil tov. Zihel, ki je v glavnih obrisih nakazal program dela sveta in opozoril predvsem na dvojno: na razliko med starim in novim svetom ter na premaknitev težišča dela sveta na vprašanja šolstva.

Stari svet je imel še številne znake prehajanja od administrativnega upravljanja k demokratičnemu socialističnemu upravljanju. V dosedanjem delu sta se oba navedena elementa prepletala v prepletajočih se funkcijah aparata in voljenih članov sveta. Tudi sam predsednik sveta je bil hkrati predstojnik administrativnega aparata. Preveliko število članov, okrog 100, je dajalo svetu znanj nekakšnega prosvetnega parlamenta in je zelo oteževalo kolektivno odločanje, zaradi česar se je teža dela prenesla na odbore in sekcije.

Novi svet je manjši po številu in obenem oproččen slehernega prepletanja z administrativnim aparatom. Sekretar sveta, ki je državnih službenec, sicer prisostvuje sejam sveta, nima pa glasovalne pravice. S tem je omogočeno kolektivno reševanje problemov in je tako svet res kolektivni organ republiške uprave na področju prosvete in kulture ter podržen samo drugemu višjemu kolektivnemu organu, izvršnemu svetu ljudske skupščine LRS.

V drugem delu svojega nagovora je tov. Zihel omenil, da bo svet lahko prvenstveno obravnaval probleme šolstva, od najvišjega do najnižjega, torej področje, kjer je bilo do sedaj marsikaj zamujenega. Upravljanje kulturnih in umetniških ustanov, s katerimi se je stari svet prvenstveno ukvarjal, bo prepuščeno v mnogem tem ustanovam samim. O tej vprašanju pa bo potrebno razviti še najširšo javno razpravo.

V živahni razpravi k prvi točki dnevnega reda je sodelovala večina članov sveta. Ustanovljena je bila posebna komisija, ki bo dokončno formulirala stališče sveta glede njegove pristojnosti. Razprava je zajemala predvsem vprašanja o uravnavanju vpisa v šole, o potrebi dobre statistike in evidence, o stikih z inozemstvom, o kadrih in gledališčih, o kadrovskih vprašanjih umetnostnih akademij, o učnih in znanstvenih knjigah in o grafični dejavnosti. Glede vpisa v šole je svet osvojil mnenje, da mora biti izbira študija na vseh vrstah šol sicer svobodna in demokratična, vendar pa bo treba voditi določeno šolsko politiko z ozirom na perspektivne potrebe posameznih panog naše družbene dejavnosti po novih kadrih. Pri tem se bo treba v največji meri posluževati sistematičnega informiranja javnosti ter zakonito določenih pogojev za

vpis na srednje, strokovne in visoke šole.

V razpravi o proračunu sveta za l. 1953, ki je že v veljavi, je šlo le za naknadno informacijo članov sveta in za razdelitev nekega sproščene kredita. Proračun zajema le sredstva za poslovanje samega sveta in nekaterih visokošolskih, znanstvenih in kulturnih ustanov, ker so vse ostale šolske, kulturne in prosvetne ustanove v proračunih posameznih okrajev. Vendar je tudi razprava o tem, dopolnjena s podatki posameznih članov sveta o položaju po nekaterih okrajih (predvsem na Primorskem), ugotovila, da ni pravilno mnenje, da letošnje proračunske težave bistveno ne omejujejo normalnega delovanja naših kulturnih in prosvetnih ustanov. Materialno stanje na področju našega šolstva, kulture in prosvete, od visokih šol pa do izvenšolske dejavnosti, je kritično, tako v relaciji napram dosedanemu razvoju, kakor tudi napram razvoju v ostalih ljudskih republikah FLRJ. Skrajna štednja prehaja ponekod že v absurd in povzroča zato tudi trenutno dosti večjo škodo kakor prištedka, a postane ta škoda za bodoči razvoj lahko usodna. Ugotovljeno je bilo, da se celo na kulturnem področju dostikrat materialna sredstva nepravilno uporabljajo, n. pr. za izdelavo filmov, ki ne dosegajo nikakršnih moralnih, niti materialnih uspehov. Svet se je odločil, da bo storil vse potrebne korake, da se to popravi, kajti drugače ne preti le stagnacija, temveč celo nazadovanje našega kulturnega razvoja, kar ima lahko veliko škodo tudi za naš materialni razvoj. Izbrana je bila posebna komisija, ki bo zbrala vso potrebno argumentacijo.

Posebno boleča stran finančnega poslovanja naših prosvetnih in kulturnih ustanov je nakupovanje investicijskega materiala, učil, knjig, revij itd. v inozemstvu po prostih deviznih tečajih. Tako pride do pri-

merov, da DZS zaračunava za posamezne inozemske znanstvene revije od 25 000—50 000 din letno za en izvod, medtem ko bi bila vrednost po uradnem kurzu okrog 2000—3000 din. Se teže pa je, da posamezna izvozna podjetja terjajo izplačilo razlik, ki nastanejo zaradi dviga faktorjev in deviznih tečajev, za nazaj. S tem se v finančnem poslovanju ustvarjajo neresljivi problemi. Nujno bo treba tudi v naši republici doseči, da bodo za nabave te vrste na razpolago devize po uradnem tečaju in uvoz brez faktorjev, oziroma po faktorjih, ki so v veljavi ob sklepanju pogodb.

Nadalje je svet sklenil, da bo v primeri obliki poskusil takoj nuditi pomoč v šolskem materialu nekaterim najbolj prizadetim šolam na Primorskem in da bo vprašanju šolstva na Primorskem posvečal prvenstveno pažnjo.

V razpravi o ustanovitvi in formiranju nekaterih komisij, je bilo najprej sklenjeno, da se ustanovi komisija za telesno vzgojo. Nadalje je bila ustanovljena in formirana komisija za pripravo osnutka uredbe o upravljanju umetniških ustanov. Ta bo organizirala tudi javno razpravo o tem vprašanju. Ustanovljena in formirana je bila tudi komisija, ki bo proučila razmere v Slov. Filharmoniji. Formirana je bila komisija za preiskavo Boštanjске zaveze. Vodila jo bo tov. Ada Krivic. Nadalje je bila sestavljena komisija za sestavo predmetnika in učnih načrtov za višjo gimnazijo. Vodil jo bo prof. Gabrovšek Ludvik. Končno sta bili ustanovljeni in formirani še komisiji za proučevanje o stanju šolstva in šolski politiki v industrijskih krajih ter komisija za strokovno šolstvo.

Ob zaključku zasedanja je bilo na predlog tov. Gabrovška sklenjeno, da pride na dnevni red prihodnjega zasedanja tudi vprašanje povezave sveta za prosveto in kulturo LRS in izvršnega sveta ljudske skupščine LRS ter vprašanje poslovanja okrajnih svetov za prosveto in kulturo. S.

O MATURI

Vprašanje reorganizacije šolskega sistema je morda ena najtežjih in najbolj kočljivih vprašanj urejene človeške družbe. Razen prava ni človeške dejavnosti, kjer bi tradicija in teža izkustva imeli toliko pomen, kakor prav v šolstvu. Zato skoraj ni napak, če rečemo, da za spremembo šolskega sistema ni dovolj prepričanje, da smo slabše nadomestili z boljšim, pač pa spoznanje, da je bila taka sprememba nujna. Torej ne dobro ali slabo, ampak nujno, ker to je v svojih posledicah dobro. Zato je potreben, daleč pa je še zadosten pogoj vsake uspešne reformacije:

1. podrobna analiza dejstev, ki so prevedla do ustaljene oblike in 2. brezstrasten pregled vzrokov, ki zahtevajo spremembe.

Če gledamo s te perspektive, je pričujoči predlog o spremembi mature poln samovoljnosti. Njegova edina zasluga je morda v metodi iskanja nove poti in ščepcu intuicije, ki pa jo je treba še preveriti. Mnenja sem, da je možno tolaščiti smoter mature na dva načina: 1. kot retrospektivno razstavo osemletnega študija na gimnaziji, ki naj pokaže harmonično splošno nabozanost ali

2. kot dokaz sposobnosti za nadaljevanje specialnega študija na visokih šolah.

Zal so časi, ko je mogla matura zadostiti obema namenoma, minili. Iz razlogov, ki jih tukaj ne mislim utemeljevati, ki pa so lahko tudi dvomljivi, sem se odločil za drugo možnost.

Brž ko je premisa sprejeta, nam narekuje, mislim da edino metodo »gibljivih matur«, ki obstaja v naslednjem:

1. pregled fakultet z njihovimi potrebami; 2. pregled srednješolskih predmetov v njihovi odvisnosti glede na zahteve posameznih fakultet;

3. oblikovanje različnih tipov »gibljivih matur« kot posledica točke 2. in

4. pregled perspektiv posameznih tipov.

Kaj bi z »gibljivimi maturami« dosegli?

1. Pravočasno strokovno usmerjenost.

2. Razbremenitev kandidata pri maturi od vsega onega miselnega materiala, ki ne posega bistveno v njegovo bodočo stroko. Pri tem ostane seveda neokrnjena njegova »splošna izobrazba« — ki jo je sprejemal celih, dolgih osem let.

3. Dvig maturitetnih zahtev.

4. Intimnejšo zvezo med gimnazijo in visokimi šolami, ki bi imele mnogo večji interes na zahtevah in vsebini takih matur ter bi se zavrovale pred nesposobneži z zahtevo določenega tipa mature.

Kaj bi izgubili?

1. Retrospektivno razstavo, ki je zaradi heterogenih predmetov dvomljive vrednosti.

S tem nikakor še ni dokazano, da so »gibljive mature« logično utemeljene in razvojno nujne, pač pa, da velja o njih razmisliti, in sicer na osnovi analize, ki je nakazana v začetku tega predloga. Prijatelj N.

TEČAJ ZA VZGOJITELJE V DIJAŠKIH DOMOVH

Republiški odbor Zdrženja profesorjev in predmetnih učiteljev ter RO Zdrženja učiteljev in profesorjev strokovnih šol bosta priradila v prvi polovici julija v Ljubljani tečaj za vzgojitelje v dijaških domovih. Vse vzgojitelje, ki se za ta tečaj interesirajo, pozivamo, da se nemudoma prijavijo svojemu društvu, ki jim bo dalo tudi potrebne informacije. Vsa društva pa prosimo, da nam sezname prijavitelcevo pošljejo do zadnjega aprila.

Človek gleda na stvar drugače. Skoda je, da se tov. Smolinsky ni poznajal tudi za drugo plat zvonca.

Drenovec Franček: Na mene je ugotovitev, da so otroci pokvarjeni in moralno ogroženi in, ko sem slišal iste karakteristike otrok, vplivalo fatalno. Starši niso zmožni vzgajati otrok, potem ga mora vzgajati šola. Morate vedeti, da je pri vas vprašanje, ali imate stare, ki so morda zaostali in tako dalje, ali ni osnovna naloga vas in vaših političnih organizacij, da postavite problem vzgoje staršev, da bodo te starše usposobili, da bodo imeli do vzgoje otrok pravičen odnos. Če je skratka stanje med otroci tako, da se starši za vzgojo otrok ne zanimajo, bom rekel, da vaše politične organizacije niso zrele, da rešijo tak problem in kako naj bodo vaše organizacije kos ostalim političnim nalogam. To je nekaj majhen vtis in o tem bom pisal, kot sem to povedal. Jaz bom odpiral probleme. Mislim, da so to vprašanja in da bi bilo dobro, da se nad takimi vprašanji zamislite.

Mazajeva: Tovariši Franček, mi smo imeli veliko roditeljskih sestankov in se je na takih sestankih dosti »govorilo« o vzgoji otrok in na teh sestankih smo večkrat obtoževali in opazili, da ravno tisti starši, ki ne znajo vzgajati otrok, ni nikoli prisotnih. Če se starši teh sestankov ne udeležujejo, kako naj jim dopovemo, kako naj vzgajajo otroke.

Dr. Kranjc: Imamo naštetu primerov, da so otroci moralno ogroženi ravno zaradi tega, ker so njihovi starši veliki pijanci. Vprašam tovariša Smolinsky ali je možno te starše politično sploh prevzgojiti? V primeru, kjer imamo starše moralno defektne, se mi zdi to absurd in nemogoče.

PROTI ŠPORTNI STAVI

Ob zahtevi izvršnega odbora Nogometne zveze Jugoslavije, naj se takoj obnovi športna stava, so sklenile podpisane organizacije na skupni seji dne 28. marca, naj se iz naslednjih razlogov ne dovoli njena obnova:

V kratkem času obstoja prve športne stave se je zbralo okrog nje mnogo ljudi, zlasti šolske mladine. Z izpolnjevanjem stavnih listkov se je v mnogih krajih ukvarjalo veliko število učencev od osnovne šole do univerze. Če bi se ukvarjali samo z izpolnjevanjem stavnih listkov, še ne bi bilo velike škode. Toda šlo je za preveliko zaposlenost mladine pri izpolnjevanju teh listkov. Mnogo učencev vseh šol je dan za dnem bralo športne strani vseh listov, diskutiralo o stanju posameznih klubov, o formi posameznih igralcev itd., vse zato, da bi stavili na verjetnejše rezultate. Tako so učenci zanemarjali svojo osnovno nalogo — učenje, opustili so čitanje književnih del in vsega ostalega, kar bi jih lahko ideološko in kulturno dvigalo. Prenehali so kupovati knjige in ostale potrebščine, ker je bilo treba nabavljati stavne listke, da bi z večjo verjetnostjo dosegli vabljljive dobitke. Tako je zaradi športne stave postal življenje učencev silno prazno. Edina stvar, o kateri so razpravljali, je bila športna stava. Kam je to vodilo, ni treba pripovedovati. Smoter naše vzgoje je vsestranski razvoj učencev, stavni listki pa prav to onemogočajo.

Na prvi pogled stavni listki niso dragi. Če kdo vsak teden daje po sto dinarjev, predstavlja to mesečno štiri sto dinarjev. Za učence, ki jih vzdržujejo starši, to ni majhna vsota, tem prej, ker jo lahko uporabijo za sto drugih drobnih stvari, mnogo potrebnih za vzgojo. Tu se ne more spuščati v to, da so mnogi učenci, omamljeni od dobitkov, prihajali do denarja tudi na nedovoljene načine. Ker jih niso izsledili, so v lastnih obeh izgubljali na vrednosti, a nič slabšega za moralno vzgojo kot izguba vere vase. Kadar so jih pa zalotili pri kraji, so bili vsekakor tudi na razne načine kaznovani ter je to spet negativno vplivalo na njihovo pravilno vzgojo. To pomeni, da je športna stava rušila moralno vzgojo naše mlade generacije. Mladi ljudje so sanjarili, kako bo mogoče z denarjem, dobljenim pri stavah, — torej ne pri delu! — lagodno uživati. Sanjajočo o tem so se privadili še eni negativni lastnosti — lenobi.

Tudi če ne bi obstajali še drugi razlogi (a jih je še mnogo), bi bili že ti dovolj, da se ne odobri ponovnega dela športne stave. Iz teh razlogov je bilo tudi prvotno delo ustavljeno, le da so mislili pobudniki njene obnove, da je prišel sedaj čas, ko jo lahko z enim samim zaletom obnovijo.

Eden izmed zastopnikov športne stave trdi, da so njeni največji nasprotniki »naravno, bili pedagogi«. Pozabil je, da je bila vsa naša vrednost proti športni stavi in z njo vred tudi pedagogi. Ker vsi razlogi, zaradi katerih je bila prva športna stava prepovedana, še danes obstajajo, je tudi danes proti športni stavi vsa naša javnost, starši dijakov, učitelji, pedagogi in tudi sama mladina.

V naši domovini zelo upoštevanje šport in telesno vzgojo in upoštevali ju bomo čedalje bolj, toda športna stava oži zanimanje za šport ter kvarji naš mladini zdrav smisel in težnjo k telesni vzgoji. Športna stava pravi, da je treba med dvema zlema izbirati manjšega. Ne bomo ga preprečevali, kako je napačno, uporabljati ta rek v vseh primerih, moramo mu pa povedati, da se ta rek nanaša vedno na dva neizogibna zla, športna stava pa ni neizogibno zlo, temveč je odvisno od nas, če bomo to zlo uresničili ali ne. Nam ni treba izbirati med dvema neizogibnima zlema. Nasprotno; mi danes lahko odločamo: ali hočemo na račun pravilne vzgoje velikega števila naše mladine pridobivati denar za športne objekte s športno stavo ali ne. Če je tako, smo mi za pravilno vzgojo, potreben denar za športne objekte se pa lahko poišče drugod in na drugačen način, kajti napačna vzgoja mladine se ne more nadomestiti z nikakim denarjem.

Beograd, 30. marca 1953.

Centralni odbori Druženja prosvetnih delavcev

Društvo učiteljev posebnega šolstva v Ljubljani

Prejeli smo vaš dopis v zvezi s karikaturo v zadnji številki »Prosvetnega delavca«. Izjavljamo, da smo pri objavi te risbe imeli v mislih zgolj način, s katerim »Slovenski poročevalec« obravnava šolsko vzgojne probleme, posebej pa šeprosvetne delavce in da nam niti v sajnah ni prišlo na misel, zlonamerno užaliti omenjenega prosvetnega delavca, najmanj pa še šolsnika iz vrst delavcev v posebnem šolstvu. Ravno zato, ker smo primer dobro poznali, nismo mislili, da bi bil tov. L. kakor koli prizadet, priznava pa, da je bil naslov risbe ponesrečen, kajti le temu naslovu se moramo verjetno zahvaliti, da ste zadevo takorebrne razumeli kot pišete.

Uredništvo

»VOJNA Z OTROKI ALI SREDNJI VEK V BOŠTANJU«

Človek, ki je prebral obširen članek ljubljanskega novinarja (gl. Slovenski Poročevalec z dne 4., 5. in 6. aprila t. l.) o razmerah v Boštanju, članek v nadaljevanju, ki je zavzel v časniku skoraj dve celi strani z zelo originalnimi ilustracijami, se je moral nad dogajanjem, ki se vrše v naši domovini, globoko zamisliti. Pravažrav — če se hočemo točneje izraziti: groza ga je. Če podnaslov karakterizira razmere, da je zares čudno, kako je kaj takega v osmem letu nove Jugoslavije mogoče. Tako beremo v prvem članku naslednje uvodne stavke:

»Razredna borba, ki dobiva obliko male vojne — Skupina socialistov tujih ljudi z učiteljico Papeževom in šolskim upraviteljem Mazajem na čelu napravila iz šolskih otrok predmet najsrdečjšega političnega in osebnega računavanja. — Državni uslužbenec Malovrh obsoben zato, ker je napisal resnico.«

V naslednji številki dnevnika beremo v nadpisu naslednje citate:

»Teorija, po kateri so siromašni šolski otroci, med njimi vojne sirote in socialno najbolj ogroženi — »lumpje« in »raubariji«, ki jih je treba pretepati in mučiti kakor ni dovoljeno ravnavi z živino. — Organizirana reakcija in šolski inšpektorji na vsa usta zagovarjajo in ščitijo tako stanje, medtem ko so krajevne množične organizacije neonotne in nesposobne, da bi razčistile položaj in pripomogle resnici na dan. — Kulturna in socialna, pa tudi juridična sramota prvega reda zahteva takojšnjo intervencijo oblasti ter najstrožje kaznovanje krivcev.«

V epilogu k članku »Vojna z otroki ali srednji vek v Boštanju« zvrzemo, da je pisec članka v zvezi z razmerami na boštanjški šoli poslal svoj članek tudi prizivnemu sodišču, ki bo odločalo o Malovrhovem prizivu!

Če beremo ta članek, se nam porodi misel, da so vsi ljudje v tistem kraju pokvarjeni in da v osmem letu naše nove stvarnosti, ki je vidna celo v zadnji gorski vasi, novi čas ni Boštanju ničesar prinesel. Ali je ta kraj oaza? Ali je obdan s kitajskim zidom, da vplivi nove dobe niso mogli na ono stran? Ali kraj ne spada v neko višjo upravno enoto, kjer vendar vedo, kaj se dogaja na terenu? Ali ni v kraju komunistov, organizacije OF, AFZ, LMS, pionirskih organizacij, ki so navzgor povezane in bi bila njih dolžnost, nadrejene organizacije obveščati o dogajanjih na terenu? Ali niso bili niti okrajni forumi tako močni, da bi zadevo odločno zgrabil pri korenini in pravčasno razkrinkali krivce, da je moral priti nek Smolinsky iz Ljubljane, ki je šele pogledal resnici v oči in povedal jasno in glasno, kaj in kako? To je tisto, kar nas močno zanima! Razčiščenje zadeve prepustimo sodišču, vendar si postavljamo vprašanja, ki...

P.

Pismo uredništvu iz Vodice

Ko sem prečital vaš vodni članek v zadnji številki Prosvetnega delavca: Več razumevanja, me je zanimalo mnenje mladih in ostalih tovarišev prosvetnih delavcev o tem članku. Pa vam lahko zatrdim, da nam še nihče ni pisal tako po sre. Vsi smo bili mnenja, da je pisec tega članka pošteno mislil in da bi bili vsi prosvetni delavci, zlasti pa učitelji, da težijo zelo hvaležni vsakomur, ki bi se vsaj večkrat spomnil na nas in nas pokazal v taki luči in vrednosti, kakršna je v resnici. Saj ne skrivamo svojih napak, ko pa je brez njih. Zavedamo se, da nam je obzirnost in razumevanje. Vselej nam je težko pri sre, kadar čitamo v dnevnem časopisu o enem ali drugem prosvetnem delavcu kaj slabega. Čutimo, da padajo očtiki na vse nas. Vedno pa smo ponosni, kadar čitamo pohvale naših tovarišev, ker s tem vsi pridobimo. Mislim, da je zlasti na poželju povsod tako, da skoraj vse kulturno in prosvetno delo pa tudi politično delo med vaščani zavisi le od priprave in aglinega vaškega učitelja ali učiteljice. Vse in povsod učitelj. Lahko bi vam navedel na stotine lepih zgledov tega in požrtvovalnega dela naših učiteljev in učiteljic, ki svojih naporov in prečutih noči ne obešajo na veliki zvon, ki za svoje delo največkrat žanjejo le posmeh in zapostavljanje, celo od ljudi, ki bi bili v prvi vrsti dolžni skrbeli za ugled učitelja na vasi. Mi čakamo, da se mnogi od teh tihih prosvetnih delavcev še bolj zapro vase in da počasi omajajo razočarani nad nerazumevanjem, ki ga za svoje delo sprejemajo od vespoved. Vsi prosvetni delavci smo se globoko oddahnili, ko je bil sprejet zakon, da imamo učitelji na vsi pravico do brezplačnega stanovanja in kuriva. Hvaležni smo bili naši ljudski oblasti ob prevedbi in ureditvi plač, čeprav so se tudi naprave nehotne enemu ali drugemu kake krivice. Toda dejstvo je, da se moramo učitelji na vasi, kljub vsemu pošteno boriti za dosego teh pravic, da so nam mnogi neznanoko nevoščljivi ne samo brezplačnega stanovanja, ki ga mimogrede povedano, ni vzeti dobesedno, ker se mora učitelj, če hoče z gospodarjem dobro orati, sprizniti s tem, da hoče nočeti odrine se iz svojega, ker mora gospodar polovico stanarine hitk oddati občini. Isto je seveda tudi s kurivom, ki ga dobi samo toliko, da pozimi ne zmrzne, poleti pa si ga mora kupiti sam, če si hoče opoldne skuhati kosilo. Pa še tista drva so največkrat sveža. Če vam povem, da so nam nevoščljivi tudi naših plač, češ učitelj dobi ne vem koliko žurje na mesec za tistih nekaj ur v šoli, druga delo pa itak nima. Tako so gledali na nas učitelje že v bivši Jugoslaviji razni različni magnati. Tovariši urednik, mi učitelji dobro in bridko občutimo vso težo svojega stanu. Zavedamo se tu tudi, da opravljamo prav tako važno in koristno delo, kot vsi delavci v tovarnah, ali kmetje na poljih. Krepi pa nas pri vsem našem delu zavest, da razumejo naš položaj ljudje na najvišjih mestih naše ljudske oblasti, in zavest, da mora naše delo prej ali slej le roditi dobre in trajne sadove v korist pozidavca in vsega našega naroda.

Vodnik Nace

(Nadaljevanje z 2. strani)

Lipar Stane: Predlagam, da se določi deputacija, ki naj gre do tov. Kraitgerja.

Drenovec Franček: (Član razsodišča novinarjev). Prišel sem kot član razsodišča novinarjev in sem prišel zaradi tega članka, o katerem je bilo danes tukaj dosti diskusije. O tem sestanku sem dobil svoje vtise in bom o njih tudi pisal. Jaz imam svoje mnenje o članku Smolinsky in imam svoje mnenje o današnjem sestanku. Prosim, če lahko postavim samo eno vprašanje in to to: Papeževi, če lahko izjavijo, da otrok ni nikoli tepal. Taka izjava bi mi bila zelo dobrodošla.

Papeževa: Na to mi ni težko odgovoriti. Tri do štirikrat sem udarila z otroško kuharico, ker me je dotični 4 mesece izžival. Fant je sam izjavil, da se dotični, da ga ni nje bolelo in da je tako po tistem že živžgal. Smolinsky piše v članku, da je imel razbito ustnico. To pa je bilo takole: Na nenene opomine fant ni ubogal — in, ko ni dal mir, sem zamahnila z roko proti njemu, tedaj pa se je on odmaknil in udaril v klop, pri čemer sta mu pritekli dve kapljici krvi. To je tudi na sodišču potrdilo, da se je sam ugriznil. Dalje navaja Smolinsky, da sem otroka opraskala za ušesom. Dotični fant je imel krasto na ušesu in si jo je sam spraskal, kar je potrdil tudi na sodišču. Nikdar pa ne bom zanikala, da nisem nobenega mimogrede kaznovala. Zakaj sem Renkoto udarila? Njegov matič me je trikirat prosila, naj vendar njenega otroka držim v strahu. S tem mi je nastavila zanko. Kmalu za tem so mi zagrozili, da me bodo zapirali. N. N. Ko sem se peljal na kolesu, so se mi bližali tov. Papeževi. Eden od treh mi je pljunil v obraz. Vprašal sem

ga, kdo ga je tako učil: ali učitelj, ali mati. Na to mi ni nič odgovoril. Ko sem mu rekel, da grem k šolskemu upravitelju Ahačeviću, mi je zabrusil, da učitelji ne smejo tepsti otrok. Takrat sem mu pa, priznam, primazal dve klofuti. To je uspeh članka.

Drenovec Franček: Če je novinar o nečem subjektivno prepričan, ima pravico, da to tudi napiše. Če je novinar Smolinsky napisal članek in, če je prepričan, da je resnica, mu ne zamerim. Nosi pa odgovornost pred javnostjo.

Mislim, da ima vsak državljan pravico in svobodo, da o stvari, o kateri ima svoje mnenje, tudi piše. Tudi jaz sprašujem ljudi, nikdar pa nimam namena priti v roke barabli. Izgleda, da je situacija taka: tu je nekaj špičletj, ki vas denuncirajo in tako ne pridete niti potem oblasti do pravice. Saj se spominjate mojega članka »Strah...«. Temu človeku se je njegovo ravnanje dokazalo, danes pa je popolnoma onemogočen.

Pravite, da vam okraj ni naklonjen. Vi imate partijsko organizacijo, frontne organizacije, in ne verjamem, da so prav vsi proti vam. Ali nimate predsednika v okrajnem odboru, ali je ta kdaj postavil vprašanje? Kako je možno, da se partijska organizacija in druge organizacije pustijo terorizirati od nekaj špičletjev? Ali je to normalno stanje?

Dr. Kranjc (zdravnik): Zalostno je pa pri stvari eno: Tovariši Smolinsky se je oglašil pri ljudeh, ki so ga enostransko informirali. Odg. urednik je dolžan, da diskutira z novinarjem o takem članku, ki je tako globoko posegel v naše pedagoško življenje. Čudim se, da ni poslal tov. Smolinskega še enkrat na teren, da bi preveril to zadevo. Vsa

NAŠ ŠOLSKI SISTEM IN UČBENIKI

Prvi obrisi novega, sedanemu in bodočemu gospodarskemu razvoju ustreznega šolskega sistema se že kažejo. Nekateri članki in Prosvetnem delavcu so to vprašanje osvetlili z več strani. Spremembo šolskega sistema zahteva več činiteljev: obvezno osemletno šolanje, prehod učencev z nižje na višjo stopnjo, krčenje nepotrebne učne snovi v korist življenjsko važnejši, širša razglednost dijakov na višji stopnji in praktična uporabnost učnega gradiva na poklicnih in visokih šolah; vse to pa z enim samim ciljem: usposobiti mladino za čim uspešnejše ustvarjalno delo na vseh področjih politične, ekonomske in kulturne dejavnosti, ki bodo zapustili šole.

Sestavljalci novih učnih načrtov imajo tedaj težko in odgovorno nalogo, da vnesejo vanje vse tisto, po čemer danes vsi stremimo. Pri svojem delu ne bodo mogli prezreti tehničnih in vsega uvaževanja vrednih predlogov profesorja L. Gabrovška za strnitev nekaterih sedaj ozko opredeljenih predmetov, ki so v znanosti med seboj tesno povezani, v širše predmete ali predmetne skupine. Prav tako bodo morali uvaževati predlog za vključitev ekonomskega znanja v posamezne predmete ali ga uvesti kot poseben predmet. Kako težka je rešitev vseh teh vprašanj, vidimo iz uvodne besede k predlogu predmetnika za višje gimnazije, ki naj bi služil za nekaj štiri-letnih provizorij.

Ne dvomim, da je komisija resno pretehtala razloge za tak sklep, namreč osnova sedanje nižje gimnazije in vzgoja učiteljskega kadra, ki bi ovirali izvedbo radikalne spremembe predmetnika in učnih načrtov. Temu ugovarjam s tem pomislekom: ali naj čakamo na dokončno ustalenie še 8 let? Kajti tudi po štiri-letnem provizoriju se bo začelo postopno uvajanje stalnega predmetnika in učnega načrta v prvem in petem razredu gimnazije in bo trajalo štiri leta. Ali ni boljše, da pričnevo s tako reformo že sedaj, da bo čimprej pri kraju? Res je, da bo v začetku nekoliko šepalo, toda to se bo dogajalo tudi pozneje. Spremembe v nižji gimnaziji — da osnovne šole niti ne omenim — ne bodo tako nepremagljive, da bi na sedanji osnovi ne mogli začeti graditi nove sobodne šole. Proti bojzani za ustrezni učiteljski kader, ki ga sedaj še nimamo, govori dejstvo, da že vsa leta po osvoboditvi poučuje razne predmete vrsta profesorjev in učiteljev, ki za-

nje niso usposobljeni in to povprečno z dobrimi, mnogi celo z odličnim uspehom. Velja, da vsakdo žaluje za svojo predmetno skupino, toda če so žrtvovali toliko časa, bodo potrpeli še nekaj let, vendar sedaj s prijetno zavestjo, da bo tega stanja vsaj čez štiri leta konec.

Glavni razlog, ki govori proti provizoriju pa je pomanjkanje učbenikov. Kdo bo sestavljal učbenike za provizorij? Teh pa že sedaj primanjkuje. Ob takojšnji postopni uvedbi stalnega predmetnika in učnega načrta, ki bi naj bil sestavljen za vse stopnje in razrede in bi se začel izvajati v začetnih razredih, bi se sestavljalci učbenikov lahko takoj lotili dela, v nasprotnem primeru bodo

K predmetniku za višjo gimnazijo

Med najvažnejšimi smernicami, ki naj nas vodijo pri spreminjanju predmetnika, mora biti težnja, da naj mladina v srednji šoli ne dobi samo temeljne splošne izobrazbe, temveč tudi jasno podobo našega družbenega razvoja. Zato mora biti uk jezikov, družbenih ved in prirodoslovja v pravilnem razmerju, splošna izobrazba pa utrjena s poznavanjem in razumevanjem zakonitosti prirodnega in družbenega razvoja. Šola mora mladim ljudem pripraviti pot v življenje, ki ne temelji samo na enciklopedičnem poznavanju neštetih podrobnosti vsakovrstnih znanstvenih vej, temveč tudi na poznavanju življenja človeške družbe.

Predmetnik, ki ga je v 6. številki objavil »Prosvetni delavec«, se je nekoliko približuje možnosti na tej poti. Ker ni mogoče s pedagoške platii opravičiti predlog, da se opusti pouk geografije v 6. razredu gimnazije, in ker je mogoče to opraviti samo s spremembo znatnega dela predmetnika, mi dovolite, da dam svoj protipredlog za predmetnik višje gimnazije. Po skupinah posameznih predmetov ni od 5. do 8. razreda nobenih sprememb, a za razmerje med skupinami predlagam tako razdelitev skupnega števila 32 ur:

slovenski jezik	4
tuj jezik	6
družbene vede	6
zemljepis in prirodopis	4
matematika	4
fizika in kemija	4
televodba in predvojaška vzgoja	4
Predmetnik za družbene vede naj se deli tako:	
zgodovina družb. razvoja	3 3 3 3
umetnostna zgodovina	2 — — —
glasbena zgodovina	— 2 — —
psihologija in filozofija	— — 2 2
moralna vzgoja	1 1 — —
temelji družb. ureditve	— — 1 1
skupno	6 6 6 6

Matematiki, fiziki in kemiji predlagam to razdelitev:

matematika	4 4 4 4
kemija	4 2 2 —
fizika	— 2 2 4

Ta predlog bo verjetno odgovarjal zahtevi, da ostaneta matematika in fizika maturitetna predmeta, da pa se kemija v 8. razredu naj ne poučuje. Mnenja pa sem, da sta fizika in kemija enako važni, če motrimo razvoj proizvodilnih sil. Vsekakor pa bi se pouk elementarne kemije in fizike moral pridriti tako, da bi dijaki v teh dveh predmetih spoznali čimveč tehnologije in s tem čimveč tehnoloških procesov, v katerih se odvijata poglavitna dejavnost — pridobivanje materialnih dobrin iz prirode in zadovoljevanje potreb družbe. Takim temeljem fizike in kemije naj bo opora pouk matematike, ki naj poleg aritmetike in geometrije poda tudi opisno geometrijo, v osem letniku pa tudi osnove statistike, ki naj omogoči mladim ljudem, da bodo lahko tolmačili poročila o našem družbenem razvoju in osnutke družbenih ter drugih planov.

Za prirodopis in zemljepis predlagam v vsakem razredu po dve uri. Predlog združena je izpustiti v 6. razredu pouk zemljepisa, ker je treba — v skladu s celoto — pač prirediti predmetnik kvoti 32 ur tedenskega pouka. Moj predlog ne daje zemljepisu nobene ure več, le redno v vsakem letniku višje srednje šole po dve uri. Konec je potrebno tudi spregovoriti nekaj o pomenu pouka zemljepisa, za katerega menim, da samo opisuje hribe in doline, zvezde in oblake, reke in jezera, letovišča in prometne zveze. Tudi geografija se mora presu-

pa morali čakati, da mine provizorij, torej zopet 4 leta.

Da še nimamo vseh potrebnih učbenikov, je po mojem mnenju kriva prav ta nestalnost. Za sestavo dobrih učbenikov je potrebnih več činiteljev: stalnost učnega sistema in učnega načrta, delovni čas za sestavo, razpis, najširša razprava in čim več sodelavcev. Bolj kakor splošna kritika so potrebni konkretni navsveti in predlogi. Za kritično presojo novega učbenika bi bila koristna objava posameznih poglavij, da jih bo možno analizirati in s konkretnimi pripombami izboljšati. Ključni poizdaj novih in boljših učbenikov, kakršnega najdemo v Slovenskem Poročevalcu z dne 26. marca t. l., bodo brezuspešni vse dotlej, dokler ne bodo ustvarjeni vsi pogoji za njih sestavo in izdajo.

J. K.

DRUŠTVENO DELO

v Združenju profesorjev in predmetnih učiteljev LRS

IZ CELJA

V Celju razpravljajo o večirnem sistemu pri obravnavanju šolskih in vzgojnih vprašanj. O istih ali sorodnih vprašanjih se govori v učiteljskih zborih na posameznih šolah, v šolskem odboru pri Svetu za prosveto in kulturo, v predmetnih komisijah na srednjih šolah in razrednih komisijah na osnovnih šolah, v podružnicah strokovnih društev in v podobnih društev profesorjev in učiteljev, pa morda še v pedagoškem aktivu.

Mnenja so, da naj bi čim več prosvetnih delavcev sodelovalo v Svetu in njegovih komisijah, delo društev pa naj bi se omejilo na najbolj splošna vprašanja, ki zadevajo prosvetne delavce.

IZ MURSKÉ SOBOTE

IZ Murske Sobotice poročajo, da društvo ni imelo nikakega vpliva na sestavo sveta za prosveto in kulturo. Tudi pri prevedbah sicer društvo ni nikjer sodelovalo, menijo pa, da bi moral imeti vsaj posvetovalen glas. (Zelo so skromni! Opomba uredništva.) Članstvo pogreša obiske inšpektorjev, ki naj bi nudili šibkejšim prosvetnim delavcem pomoč.

Društvo se doslej uveljavlja le v strokovnih aktivih.

IZ LJUBLJANE-OKOLICA

Društvo Ljubljana-okolica ugotavlja, da se člani Sveta za prosveto in kulturo menjavajo brez vednosti prizadeti že imenovanih in društva, tako slednje ne more uveljaviti svoje vloge kot važen činitelj pri realizaciji prosvetne politike okraja.

Okraj ima 4 inšpektorje, ki pa se posvečajo v glavnem problematiki osnovnih šol, medtem ko ostajajo srednje šole prepuščene same sebi. Okraj naj dobi primerno kvalificiranega prosvetnega delavca, ki bo tudi to vprašanje načel in reševal.

Počitniški dom prosvetnih delavcev - Zapuže

Kdor je bil le enkrat v našem domu v Zapužah, mu bo ostal zvest. Letos ga bomo odprli 15. junija, zaprli pa 30. septembra. Do prvega julija in po zadnjem avgustu veljajo seveda tudi v tem domu za tiste, ki bodo v tem času na rednem letnem dopustu, predpisi o 60 % popustu. V sezoni znesne ta popust 40 %. Cene za celodnevni penzion so 420 do

480 din. (Razlika ni v hrani, ampak pri sobah, ker ima dom sobe s po eno, po dve in po tri postelje.) Kosturisti dopusta plačajo torej v sezoni dnevno po 252 do 288, v predsezoni pa 168 do 182 din. Interesenti naj se javijo pisмено upravniku Doma prosvetnih delavcev — Zapuže, pošta Begunje na Gorenjskem, žel. postaja Lesce-Bled.

AVGUŠTIN LAH

IZ TUJIH ČASOPISOV

PESTALOZZIJEVA VAS

Tisoč metrov nad morjem, ob Bodenskem jezeru, leži stara vas Trogen. Tik poleg te vasice so l. 1946 postavili lične hišice alpskega sloga, ki jih v Švici imenujejo: »chalets«. Teh 17 hišic tvorijo novo »Pestalozzijevo vas«. Ze ime velikega švicarskega pedagoga delno odkriva namreč in smotre vasi, ki ima pod streho 170 otrok obojega spola. To so mali Francozi, Angleži, Nemci, Italijani, Poljaki, Finci, Avstrijci, Madžari in Grki. Večinoma so sirote, ki jim je zadnja vojna tragično vzela starše.

Pobudo za ustanovitev take vasice je dal neki švicarski zgodovinar l. 1944 v reviji »Du«. V članku je apeliral na Švicarje, ki med vojno niso čutili strahot vojne vihr, da bi pomagali ustanoviti zavetišče za otroke iz prizadetih držav, ki bi naj se hkrati naučili medsebojne strpnosti in »evropske miselnosti«.

Ozdiv švicarske javnosti je presegel vsa pričakovanja. Z vseh strani so ustanoviteljem pritekala sredstva in darovi. Spočetka so sprejemali v Pestalozzijevo vas le vojne sirote, danes pa sprejemajo sirote, ki jih je življenje tako ali drugače prizadelo.

Zivljenje in delo v tej vasi je zbudilo po svetu že tolikšno pozornost, da so o njem izdelali umetniški film. Režiral ga je znal režiser L. Lindberg (ki je režiral tudi filme: Stirje in džipu).

Podobnih otroških vasi je v Evropi več. Avstrijci imajo Kinderhof S. O. S. Italijani imajo svoj Giardino d'Infanzia. Toda le »Pestalozzijeva vas« ima pod streho sirote raznih narodov

(Po članku iz »Settimo giornu« — M. H.)

O SODELOVANJU TISKA PRI VZGOJNEM DELU

Zdaj pa je zares včasih tako, da se človeku »inakov« zazdi učiteljski orodje, svetni delavec, učenec, grešni kozel, ki ga je treba »razkinkati« ali kakor koli »predstaviti« čitajočemu občinstvu s tem, da se grehi ali pogrski ali celo nepravilnosti posameznikov na veliko prikazujejo, bombastično razpihujejo ter — ali smemo sumiti? — tendenčno posplošujejo? Tak pojav ni redek v lokalnih listih, našel pa je že pot tudi v dnevno časopisje. Zato je potrebno, da to zadevo vsaj registriramo. Če že ne moremo dovolj krepko podčrtati, da je vsaka taka objava vendarle premisla vredna in potrebna, če drži tisto, kar radi poudarjamo, da je vloga tiska danes drugačna kot je bila v stari Jugoslaviji.

Takrat namreč se je marsikdo le prerad zaletel v učitelje, posebno v onega s podeželja, ki že tako in tako ni imel tam v hrihrib nič dobrega. Prestojki posameznikov so se posplošili in so pri tem očelje napadov zasledovali jasno postavljeni cilj, čim bolj umazati učiteljsko, ki je med preprostimi ljudstvom vršilo svojo progresivno vlogo. Neredko so bila prizorišča takih napadov še prične, da ne govorimo o proslulih »banjskih svetih«, na katerih so »banski svetniki« ob razpravah o kulturi in prosveti izlili nič koliko gnójnice na učiteljske glave. Nikjer ni bilo zaslediti eroične skrbni za problematiko šolstva, vzgoje in izobrazbe, pač pa mlatenje po učiteljsstvu; še tak malenkosten prestopake kaže učiteljske se je razpil nad vso domovino in v nemal v naših preprostih ljudih mržnje in nerazpoloženje, v smislu znanega citata: »O saneta simplicitas«.

O problematiki našega vzgojnega dneva in pozitivnem odnosu do učiteljstva, ki bodi pozitiven moralno in materialno, so spregovorili naši najvišji politični in državni forumi. Mislimo, da je imel ta leta pač vsak naš javni delavec zadostni prilike, se z njihovimi izvajalnimi seznaniti. Vzgojo postavljamo danes na prvo mesto, kar je logično, če hočemo zgraditi socialistične ljudi: socialistični ljudje — socialisti! Marsikdo pozablja, da vzgojni proces ni isto kot proizvodni proces, pa bi rad čas prehitel! To vendarle ni tako enostavno! Toda doživnost vsakogar bodi, da problematiko študija, se vanjo poglablja, jo analizira in izvaja posledice!

To ni samo učiteljeva naloga, je dolžnost celotne družbe, ki je zainteresirana na razvoju šolstva, prosvete in kulture ne samo v »kulturnih centrih«, temveč povsod, koder podlegajo ljudje raznim vražam in kakršnim koli mističnim predsodkom, tonejo v zaostalosti ter obči telesi in duševni bedi!

Prosvetni delavci vrše važno poslanstvo, njih delo je marsikje pravo piloskó delo. Toda prisluhnimo njih ložbam! Ali zahtevajo morala kaj izrednega? Če je tukaj taka in taka uredba, ki mi to in to zakonito priznava, ali je res sedaj moja naloga, da bom za tisto prosjačji? Ali se je zares treba »boriti« za to, kar je že itak izven vsake debate? Dá, sovravniki je med nami, in temu sovravniki je treba napovedati boj: to je brezdušni birokratism, ki je posebno pokazal rogo ob prevedbah upokojencev! Ta borba je — tako pač tudi poudarjamo — zadeva vse družbe in nič manj našega tiska, ki naj učiteljsstvu pri njegovem delu pomaga; tisk naj s pomočjo prosvetnih delavcev obelodanjuje razne naše šolske probleme, ki jih je nič koliko, obvešča naj javnost o stanju vzgoje in izobrazbevanja širokih ljudskih množic oddaljenih predelov naše domovine, seznanja naj čitajočo občinstvo, a nič manj javne organe, o težavah, s katerimi se bore čisti posamezniki, ki jim pravimo »prosvetni delavci«, in kako neudrudno, z osebnim žrtvovanjem in ljubezni do domovine leti premagujejo te težave. Pišejo naj o rasti naših otrok, ki morajo preživljati svojo mladost v nehišnikih, sto let starih »olah«, pa vendarle vztrajno in požrtvovalno pod vodstvom svojega učiteljskega napredujejo in se vzgledno oborožujejo z znanji, spretnostmi in privajenostmi. Ali ne bi bilo interesantno, da bi jo kak ljubljanski novinar mehnil na Kozjansko, v Zgorjnjo Savinjsko dolino, v Haloze ipd. in v obliki duhovite reportaže nanizal pred nas probleme in probleme in probleme? In takrat bi pač marsikdo vzkliknil: Podprimo prosvetne delavce pri njih prizadevanjih! In tako bi pač izostala marsikatera pavšalna sodba na račun učiteljevega dela, mimo katere gremo sicer molče, jo pa gledamo kot pojav, ki ne vemo, kako bi ga pravzaprav tolmačili.

A. P.

Nekaj ur med koliškimi papirničarji

Pred nedavnim se je vršilo zborovanje Učiteljskega društva Kamnik v prostorih tovarne papirja na Količevem pri Domžalah. Navzoc je bil tudi tov. Pančur Franc, predsednik tovarniškega delavskega sveta.

Zborovanje je potekalo izredno živahno. Sprejetu proračuna, je sledila reorganizacija študijskih grup. Nove študijske grupe bodo večje in močnejše, kar je vsekar korak naprej, glede na tematsko in kvantitativno študija.

Nato smo prešli na najzanimivejšo točko zborovanja — seznanitev z delavskim uvajanjem. Predsednik delavskega sveta, tov. Pančur Franc, nam je začel sproščeno pripovedovati o življenju in delu ter samoupravljanju njihovega kolektiva. Med drugim je dejal: Dobri dve leti sta minuli odkar so postala produktivna sredstva naša resnična last. Med tovarniškimi Sindikatom, Delavskim svetom, upravljanim aparatom in proizvajalci vladajo najboljši odnosi. Birokracije nezdravih tendenc, da bi posamezniki skušali uveljaviti svojo voljo, sploh ni. To je pripisati visoki delavski zavesti, ki je zrasla in revolucionarnih tradicijah delavske borbe v tej tovarni — že pred vojno z raznimi stavkami in neštetimi žrtvami iz vrst kolektivna med NOB ter se danes vedno bolj oblikujejo s krepitevijo socialističnih odnosov.

Prvi delavski nam je tov. Pančur objasnili organizacijsko strukturo DS in nakazal njegovo dejavnost od obstoja do danes. Omenil je tudi desetletni perspektivni plan, ki ga je DS sprejel. Osnovni namen perspektivnega plana, je povečanje kapacitete tovarne in modernizacija tehnološkega procesa. V gradnji je nov lepenki oddelke, ki bo kmalu dograjzen z lastnimi sredstvi. Kapaciteta vzročne lenenke že sedaj presega potrebe domačega trga. Sklenjeno so pogodbe s Turčijo, Nemčijo in Ameriko, kjer je precejšnje povpraševanje po naših izdelkih. V bližnji tovarni bodo še letos postavili veliko modernopolno kopalnico in tudi ambulanto. Kopalnico bodo lahko uporabljali poleg delovnega kolektiva tudi bližnji vaščani.

Pereča pa je pri njih kapaciteta kartonskega stroja, ki ne zadovoljuje niti domače potrebe. Nujna bi bila nabava novega kartonskega stroja, kar je za enkrat nemogoče zaradi deviz.

Sredi teh proizvodnih problemov pa niso pozabili na kulturno-prosvetno dejavnost. Materialna podpora DS in Sindikata je zagotovila uspešen razvoj SKUD. V igralški družini, šahovski sekciji, pri pevskem in tamburaskem zboru, tenisu in disku je tudi mnogo vaščanov, ki niso delavci. Razvil se je prijateljsko sodelovanje, ki zavzema vedno večji obseg.

Poleg podpore, ki jo kolektiv daje SKUD-u in občini je delovni kolektiv mislil tudi na šole in nakazal osnovni šoli v Dobu v materialu 50.000.— din, osnovni šoli v Radomljah pa 200.000.— din. To nam nazorno kaže razumevanje našega delavstva za stvarne potrebe »skupnosti«.

Zahvali upraviteljestev osnovnih šol iz Doba, Radomlje in Krašnje je sledil ogled tovarne. Prijaznost, s katero so nas sprejeli delavci in nas seznanjali z delovnim procesom, je jasen dokaz, da postajajo socialistični odnosi vedno bolj živi in resnični.

Nam učiteljem bo ostalo sindikalno zborovanje na Količevem nepozabno. Zelim si še mnogo bližnjih predavanj sredi kipeke proizvodnje socialističnih proizvajalcev.

Mara Pangeršič